

Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα στις Συμβάσεις Παραχώρησης στους Λιμένες: Κριτήρια, Δείκτες και Επιλογές

Χαράλαμπος Πλατιάς

Επίκουρος Καθηγητής

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΗΜΕΡΙΔΑ

"Βιώσιμες Συμβάσεις Παραχώρησης στη Λιμενική Βιομηχανία"

Πειραιάς, 04-06-2025

iCASPort

INNOVATIVE CONCESSION AGREEMENTS FOR SUSTAINABLE PORTS

ΔΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

I. ΤΟ ΕΡΓΟ

II. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

III. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

IV. ΠΕΔΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ,
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΙΟΥΧΩΝ ΚΑΙ ΚΡΙs

V. ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

TO ERGO

ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- ❖ Μια εξαιρετική **επιστημονική “συντροφιά”**.
- ❖ Ένα ερευνητικό **πεδίο που συνδυάζει διάφορες αναζητήσεις και προβληματισμούς**.
- ❖ **Ερευνητικό έλλειμμα**, παρά τη σημασία των ζητημάτων.
- ❖ **Σημαντικό θεωρητικό ενδιαφέρον και πρακτικές διαστάσεις**.
- ❖ **Πεδίο για στοχασμό** γύρω από τα ζητήματα και τις ευρύτερες προεκτάσεις τους.
- ❖ **Αξιόλογα αποτελέσματα** που συμβάλλουν ουσιαστικά στη διεθνή επιστημονική συζήτηση.
- ❖ Πέρα από τα Παραδοτέα του Έγρου, **2 διεθνείς δημοσιεύσεις**, που αντανακλούν την ερευνητική προσπάθεια και αποτυπώνουν τα αποτελέσματα.

Article

Advancing port sustainability: Essentials for a model concession agreement framework

Constantinos Chlomoudis¹, Petros Kostagiolas², Petros Pallis¹, Charalampos Platias^{3,*}¹Department of Maritime Studies, University of Piraeus, 18534 Piraeus, Greece²Department of Archives, Library Science and Museology, Ionian University, 49100 Corfu, Greece³Department of International, European & Area Studies, Panteion University of Social & Political Sciences, 17671 Athens, Greece* Corresponding author: Charalampos Platias, ch.platias@panteion.gr

CITATION

Chlomoudis C, Kostagiolas P, Pallis P, Platias C. (2024). Advancing port sustainability: Essentials for a model concession agreement framework. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*. 8(5): 3535.
<https://doi.org/10.24294/jipd.v8i5.3535>

ARTICLE INFO

Received: 5 December 2023

Accepted: 29 January 2024

Available online: 29 April 2024

COPYRIGHT

Abstract: Concession agreements (CAs) in the port sector are designed to establish mutually beneficial arrangements for involved parties. They serve as catalysts, enabling ports to attract adept private investors and secure requisite funding to enhance port infrastructure, superstructure, and service quality. Concurrently, the imperative to mitigate negative externalities and promote sustainable practices in port organization and development remains paramount. In this context, the paper explores the nuanced landscape of CAs, specifically focusing on the urgent need for an innovative framework that integrates sustainability within port organization, operations and development. Drawing from existing academic discourse and field evidence, it systematically identifies, examines, and analyzes fundamental requirements and key factors that should be considered in CAs, in line with sustainable development and proposes a reference framework for an ideal Concession Agreement model. Despite evident strengthening of sustainability implications in port concessions, significant room for improvement persists. Nevertheless, dynamics in the field create a certain optimism for the future.

Article

Redefining Port Concession Agreements: A Framework for Environmental Sustainability

Charalampos Platias ^{1,*}, Constantinos Chlomoudis ², Petros Pallis ³, Markos Tozidis ² and Virginia Zarakeli ²¹ Department of International and European Studies, Panteion University of Social & Political Sciences, 17671 Athens, Greece² Department of Maritime Studies, University of Piraeus, 18534 Piraeus, Greece; chlom@unipi.gr (C.C.); martzos@unipi.com (M.T.); vzarakeli@unipi.com (V.Z.)³ Department of Shipping, Trade and Transport, University of the Aegean, 82132 Rhodes, Greece; ppallis@aegean.gr* Correspondence: ch.platias@panteion.gr

Abstract: This paper investigates the integration of environmental sustainability into port concession agreements, addressing mounting environmental challenges and the increasing emphasis on sustainability. Traditionally shaped by economic considerations, these agreements now require a more integrated approach that incorporates environmental sustainability as a core principle. The objective is to identify essential environmental requirements that should be embedded in these agreements to drive significant environmental progress in port operations and development. The methodology includes a comprehensive literature review and an empirical analysis of available concession agreements and reference texts, systematically categorizing critical environmental parameters and performance indicators. The key findings highlight the need for port concession agreements to extend beyond regulatory compliance by incorporating proactive sustainability strategies, imposing clear obligations on concessionaires, and defining relevant key performance indicators (KPIs) for effective monitoring. While awareness of environmental impacts in port concession agreements is increasing, significant progress is still needed to fully integrate sustainability into these frameworks. This paper advocates for a shift toward innovative, forward-thinking approaches that align with both environmental and market realities.

Keywords: concession agreements; ports; environmental considerations; sustainability; KPIs

Received: 8 December 2024

Revised: 26 February 2025

Accepted: 10 March 2025

Published: 14 March 2025

<https://doi.org/10.24294/jipd.v8i5.3535><https://doi.org/10.3390/su17062550>

ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (1)

- ❖ Οι **εξωτερικότητες** που προκύπτουν από τη λιμενική λειτουργία και ανάπτυξη δημιουργούν **επιτακτικές προκλήσεις**. Ταυτόχρονα οι λιμένες είναι δυνατό να συμβάλλουν στην **επίτευξη ενός βιώσιμου μετασχηματισμού**.
- ❖ Κατά συνέπεια, αυξάνονται οι **προσδοκίες**, αλλά και οι **πιέσεις** για τη **μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των λιμένων** και την **υιοθέτηση βιώσιμων στρατηγικών και πρακτικών**.
- ❖ Οι λιμένες αναγνωρίζουν σταδιακά τις πραγματικές **ευκαιρίες** που παρουσιάζονται μέσα από την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών προκλήσεων και την προώθηση βιώσιμων προτύπων και λύσεων.
- ❖ Οι **συμβάσεις παραχώρησης** στον λιμενικό τομέα μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη **διαμόρφωση περιβαλλοντικών προτύπων, συμπεριφορών και τάσεων**.
- ❖ Μέχρι σήμερα, ωστόσο, οι συμβάσεις αυτές έχουν δώσει **απόλυτη προτεραιότητα στους οικονομικούς στόχους** έναντι των περιβαλλοντικών παραμέτρων.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (2)

- ❖ Ανάγκη καθορισμού περιβαλλοντικών πρότυπων και απαιτήσεων για τους παραχωρησιούχους **πέραν της υφιστάμενης νομοθεσίας**, ώστε να εξασφαλιστεί **προστιθέμενη αξία** σε σχέση με την περιβαλλοντική προστασία και τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- ❖ Μέσω της ενσωμάτωσης περιβαλλοντικών παραμέτρων στις συμβάσεις παραχώρησης, οι φορείς χάραξης πολιτικής μπορούν να
 - ✓ **μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις** και να προστατεύσουν τα οικοσυστήματα,
 - ✓ **περιορίσουν τους περιβαλλοντικούς κινδύνους,**
 - ✓ **προωθήσουν τη βιωσιμότητα,**
 - ✓ **προστατεύσουν την υγεία** και να **εξασφαλίσουν την ευημερία** των τοπικών κοινωνιών.
- ❖ Οι **ιδιωτικοί φορείς** συνήθως **εμφανίζονται απρόθυμοι** να αναλάβουν πρόσθετες δεσμεύσεις και δαπανηρά περιβαλλοντικά μέτρα.
- ❖ Οι **φορείς διαχείρισης λιμένων και παραχωρητές** είναι **συχνά διστακτικοί** στην επιβολή πρόσθετων υποχρεώσεων, ώστε οι υποχρεώσεις παραμένουν στο minimum.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- ❖ Αντλώντας από την ακαδημαϊκή συζήτηση και τα εμπειρικά δεδομένα, επιχειρείται η **ανάπτυξη ενός σαφούς πλαισίου αναφοράς** για τις συμβάσεις παραχώρησης στους λιμένες.
- ❖ **Ποιοτική ανάλυση**
 - ✓ των **δευτερογενών πηγών**
 - ✓ διαθέσιμων **συμβάσεων παραχώρησης** στη λιμενική βιομηχανία
 - ✓ των υφιστάμενων **πρότυπων κειμένων συμβάσεων παραχώρησης** στη λιμενική βιομηχανία ή **γενικών κατευθύνσεων** αναγνωρισμένων διεθνών οργανισμών, εθνικών φορέων κ.ά.
- ❖ Προσδιορίζονται
 - ✓ **πεδία σημαντικού περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος**
 - ✓ **περιβαλλοντικές παράμετροι**
 - ✓ **υποχρεώσεις για τους παραχωρησιούχους**
 - ✓ **Key Performance Indicators (KPIs)**προς ενσωμάτωση στις συμβάσεις παραχώρησης στη λιμενική βιομηχανία.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- ❖ Μια **συστηματική κατάταξη** στο πλαίσιο του ερευνητικού Έργου
- ❖ **2 βασικές κατηγορίες:**
 - ✓ Environmental Challenges and Necessary Actions
 - ✓ Concessionaire Obligations and Indicators
- ❖ **4 πεδία ενδιαφέροντος:**
 - ✓ Pollution and Conservation
 - ✓ Management Initiatives
 - ✓ Sustainable Development and Climate Change Adaptation
 - ✓ Other Considerations
- ❖ Ενδεχομένως σημαντικές **διαφοροποιήσεις** ανάλογα με τις επιμέρους δραστηριότητες και τα τερματικά των λιμένων, τις ειδικές συνθήκες και τις απαιτήσεις κάθε περίπτωσης.
- ❖ **Επόμενες εργασίες** μπορούν ενδεχομένως να εξειδικεύσουν και να εμβαθύνουν τα συμπεράσματα.

**ΠΕΔΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ, ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΙΟΥΧΩΝ
ΚΑΙ KPIs**

Pollution and Conservation		
Environmental pillar	Key considerations	Description
Air quality management	Emission reduction	Implement strategies to reduce air emissions from port operations, including the use of cleaner fuels and technologies.
	Air quality monitoring	Regularly monitor air quality to ensure compliance with environmental standards and identify areas for improvement.
Water conservation	Water use efficiency	Adopt measures to conserve water and use it efficiently within port operations.
	Pollution prevention	Implement strategies to prevent water pollution from port activities, including stormwater management.
Soil conservation	Soil erosion prevention	Implement measures to prevent soil erosion from port activities, including proper land use and vegetation cover.
	Contaminated soil management	Develop strategies for managing and remediating contaminated soil to prevent environmental and health hazards.
	Sustainable land use practices	Promote sustainable land use practices to maintain soil health and productivity.
Noise pollution control	Noise mitigation measures	Implement measures to reduce noise pollution from port activities, such as sound barriers and operational changes.
	Noise monitoring	Regularly monitor noise levels to ensure compliance with regulations and minimize impact on nearby communities.
Light pollution control	Light pollution mitigation	Implement measures to reduce light pollution during night operations, such as using shielded lighting and minimizing unnecessary lighting.
	Light pollution monitoring	Regularly monitor light pollution levels to ensure compliance with environmental standards and minimize impact on nearby areas.
Biodiversity conservation	Marine habitat preservation	Protect marine habitats and ecosystems affected by port activities.
	Wildlife conservation	Safeguard local wildlife, including implementing measures to protect species and their habitats.

Pollution and Conservation

Environmental pillar	Obligations for Concessionaire	Possible Indicators
Air quality management	- Adopt low-sulfur fuels and install emission control technologies. - Conduct regular air quality monitoring.	Reduction in NOx, SOx, PM emissions
	- Install and maintain air quality monitoring stations. - Submit emissions reports to regulatory agencies.	Compliance with air quality standards, emission levels
Water conservation	- Implement water-saving technologies (e.g., low-flow fixtures). - Monitor and report water usage.	Water consumption rates, efficiency improvements
	- Develop stormwater management plans. - Treat and control runoff before discharge.	Water quality assessments, pollutant levels in runoff
Soil conservation	- Use erosion control practices (e.g., vegetative cover). - Monitor erosion rates regularly.	Soil erosion rates, effectiveness of erosion control measures
	- Conduct soil testing and remediate contaminated areas. - Monitor soil quality indicators.	Contaminant levels, success of remediation efforts
Noise pollution control	- Install noise barriers and use quiet technologies. - Conduct noise surveys and assessments.	Noise levels, community noise exposure
	- Implement noise reduction plans. - Ensure compliance with noise regulations.	Compliance with noise standards, noise impact assessments
Light pollution control	- Use shielded lighting and reduce unnecessary nighttime lighting. - Monitor light intensity levels.	Light intensity levels, light spillage monitoring
	- Implement lighting management plans. - Comply with light pollution regulations.	Compliance with light pollution standards, light exposure
Biodiversity conservation	- Implement habitat restoration projects. - Monitor biodiversity indicators regularly.	Species diversity indices, habitat health assessments
	- Establish conservation zones and wildlife protection measures. - Participate in biodiversity surveys.	Wildlife population trends, habitat condition assessments

Management Initiatives		
Environmental pillar	Key considerations	Description
Energy efficiency	Energy-efficient practices	Implement energy-efficient practices and technologies to optimize port operations and reduce energy consumption.
	Rationalization/reduction of energy use	Adopt strategies to rationalize and reduce overall energy use in port operations.
	Energy audits and monitoring	Conduct regular energy audits and monitor energy usage to identify opportunities for improvement.
Renewable energy integration	Renewable energy sources	Promote the adoption of renewable energy sources such as solar, wind, and bioenergy.
	Green infrastructure investment	Require concessionaires to invest in eco-friendly infrastructure projects, including electrification of port equipment and shore power facilities for vessels.
Waste management	Sustainable waste practices	Implement sustainable waste management practices, including reduction, reuse, and recycling.
	Hazardous materials handling	Ensure proper handling, storage, and disposal of hazardous materials to prevent environmental contamination.
	Circular economy principles	Promote the adoption of circular economy principles to minimize waste and enhance resource efficiency.
	Waste reduction	Implement strategies to significantly reduce waste generation in port activities.
Environmental impact assessment	Comprehensive impact assessments	Conduct thorough environmental impact assessments (EIAs) to evaluate potential impacts of port activities and development projects.
	Mitigation measures	Identify and implement measures to mitigate identified negative environmental impacts.

Management Initiatives

Environmental pillar	Obligations for Concessionaire	Possible Indicators
Energy efficiency	• Conduct energy audits and implement efficiency measures. • Monitor and report energy consumption.	Reduction in energy consumption, energy efficiency ratings
	• Set energy reduction targets and optimize equipment usage. • Invest in energy-saving technologies.	Achievement of energy reduction goals, energy usage trends
Renewable energy integration	• Install solar panels and wind turbines for renewable energy generation. • Integrate renewable energy systems.	Proportion of renewable energy, renewable energy capacity
	• Develop green infrastructure and support sustainable building practices.	Investments in renewable infrastructure, green projects
Waste management	• Develop waste reduction plans and increase recycling efforts. • Comply with hazardous waste disposal regulations.	Waste diversion rates, recycling rates
	• Implement spill prevention and response plans. • Conduct hazardous waste audits.	Compliance with hazardous waste regulations, spill incidents
	• Explore opportunities for material reuse and lifecycle assessments. • Integrate circular economy practices.	Circular economy initiatives, waste lifecycle assessments
Environmental impact assessment	• Assess environmental risks and propose mitigation measures. • Submit impact assessment reports.	Environmental impact assessment reports, mitigation measures
Investment in green infrastructure	• Invest in electrification of port equipment and shore power facilities. • Promote use of alternative fuels.	Electrification projects, alternative fuel adoption

Sustainable Development and Climate Change Adaptation

Environmental pillar	Key considerations	Description
Sustainable development	Sustainable infrastructure	Develop and maintain infrastructure that supports sustainable development goals and minimizes environmental impact.
	Green building standards	Apply green building standards to port facilities to enhance sustainability and reduce environmental footprint.
Climate change adaptation	Resilience planning	Develop and implement plans to enhance the resilience of port infrastructure and operations to climate change impacts.
	Carbon footprint reduction	Implement strategies to reduce the carbon footprint of port activities, including energy efficiency and renewable energy initiatives.

Sustainable Development and Climate Change Adaptation

Environmental pillar	Obligations for Concessionaire	Possible Indicators
Sustainable development	• Use green building standards and sustainable construction practices. • Monitor environmental impacts of projects.	Sustainability certifications, green ratings
Climate change adaptation	Develop climate adaptation plans and strategies. • Implement measures to reduce greenhouse gas emissions.	Resilience planning, emission reductions

Other Considerations

Environmental pillar	Key considerations	Description
Community engagement	Stakeholder involvement	Engage with local communities and stakeholders to address environmental concerns and foster collaborative solutions.
	Transparency and reporting	Ensure transparency in environmental performance and regularly report on sustainability initiatives and outcomes.
Environmental education	Training and awareness Programs	Implement training and awareness programs for port staff and stakeholders on environmental best practices and sustainability.
	Research and development	Invest in research and development to innovate and implement new environmental technologies and practices.
Monitoring and reporting	Sustainability performance tracking	Provisions for monitoring and reporting on sustainability performance, tracking progress, and compliance with sustainability goals throughout the concession period.
Collaboration and knowledge sharing	Best practices sharing	Ports collaborating and sharing best practices for sustainable operations, fostering collective improvement of sustainability standards in the industry.

Other Considerations

Environmental pillar	Obligations for Concessionaire	Possible Indicators
Community engagement	Participate in community outreach programs and address environmental concerns.	Community feedback, stakeholder engagement
Environmental education	Educate employees and stakeholders on environmental practices and policies.	Training participation rates, awareness levels
	Innovate new technologies and solutions for environmental improvement.	Research outputs, technology adoption
Monitoring and reporting	Establish a comprehensive monitoring system and report on environmental metrics.	Sustainability performance reports
Collaboration and knowledge sharing	Collaborate with industry peers and share knowledge on sustainable initiatives.	Participation in industry initiatives

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (1)

Απαιτήσεις για τις συμβάσεις παραχώρησης

- ❖ Ζητούμενο η **μεγιστοποίηση των ωφελειών** για την οικονομία, το περιβάλλον, τις τοπικές κοινότητες και την κοινωνία γενικότερα και βέβαια για τον ίδιο τον λιμένα.
- ❖ Απαιτείται ένας **συνολικός επαναπροσδιορισμός της λειτουργίας, και της ανάπτυξης των λιμένων**, στη βάση μιας στοχευμένης και παράλληλα συνολικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης.
- ❖ **Αξιοποίηση του εργαλείου** ώστε οι παραχωρησιούχοι να ενθαρρύνονται – και, ιδανικά, να υποχρεώνονται – να επενδύουν σε πράσινες τεχνολογίες και επιλογές, καθώς επίσης να υιοθετούν πρακτικές και λύσεις εναρμονισμένες με το στόχο της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (2)

Απαιτήσεις για τις συμβάσεις παραχώρησης

- ❖ Παρά την καταγραφή των προβληματισμών και των απαιτήσεων, **τελικά μόνο ορισμένοι περιβαλλοντικοί όροι και KPIs θα επιλεγούν και θα συμφωνηθούν** μεταξύ των μερών.
- ❖ Η επιλογή δεν αποτελεί απλώς μια τεχνική απόφαση. **Μεταξύ βασικών επιλογών, ρεαλιστικών λύσεων και διακυβέρνησης.**
- ❖ Παράλληλα θα πρέπει να αναζητείται **ένα υψηλό σημείο ισορροπίας** μεταξύ φιλοδοξίας και πραγματικότητας της αγοράς, ώστε οι μαξιμαλιστικές επιδιώξεις να μην αποθαρρύνουν πιθανούς παραχωρησιούχους.
- ❖ Η **προτίμηση για ορισμένες παραμέτρους ή δείκτες** έναντι άλλων **μπορεί να επηρεάσει σημαντικά** τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις.
- ❖ **Ανάγκη προσαρμογής** των βασικών απαιτήσεων, των διαπραγματεύσεων και όρων των συμβάσεων στις ιδιαίτερες συνθήκες, ανάγκες, προκλήσεις και ευκαιρίες κάθε λιμένα.
- ❖ **Σύνδεση περιβαλλοντικών όρων με συγκεκριμένους KPIs**, ώστε να εξασφαλίζονται η αξιολόγηση και παρακολούθηση της υλοποίησης των στόχων, καθώς επίσης να διευκολύνονται διορθωτικές παρεμβάσεις.

ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ (3)

Σύνθετες επιλογές διακυβέρνησης

- ❖ **Προσδιορισμός επιθυμητού επίπεδου περιβαλλοντικής προστασίας** σε σχέση με τις λιμενικές δραστηριότητες και την ανάπτυξη.
- ❖ **Στάθμιση τη σημασίας της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας** έναντι άλλων στόχων στο πλαίσιο της προτεινόμενης παραχώρησης.
- ❖ **Προσδιορισμός και ιεράρχηση κύριων και δευτερευόντων στόχων** στο πλαίσιο της σύμβασης παραχώρησης, **επιλογή κατάλληλων μέσων** για την επίτευξή τους, μεταξύ άλλων στοχευμένων και μετρήσιμων δεικτών.
- ❖ **Καθορισμός στρατηγικής** σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, από τη διαμόρφωση των όρων της πρόσκλησης ενδιαφέροντος μέχρι τη διαπραγμάτευση και τελική συμφωνία με τον παραχωρησιούχο.
- ❖ **Διασφάλιση ορθής εφαρμογής και παρακολούθησης** της υλοποίησης σύμβασης παραχώρησης, με όλες τις απαραίτητες προσαρμογές και διορθωτικές ενέργειες.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Στοιχεία επικοινωνίας:

Χαράλαμπος Πλατιάς
Επίκουρος Καθηγητής
Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών
Λεωφ. Συγγρού 136, 16761 Αθήνα

ch.platias@panteion.gr